

Interview: Wolfgang Petritsch, Visokog predstavnika u BiH"Ne zelim Hrvate u getu zvanom treci entitet"

Naravno da nece biti nikakvih ekonomskih ili drugih sankcija protiv hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Smijenio sam gospodina Jelavica i tri druga zvanicnika bas zbog toga sto nisam zelio da se Hrvati nadju u getu zvanom terci entitet, sto bi samo za posljedicu malo ekonomsku izolaciju i siromastvo

Dodatne mjere za ekstremiste

Smijenili ste Antu Jelavisa i jos tri visoka duznosnika HDZ-a BiH te im zabranili djelovanje. Mogu li se ocekivati nove sankcije?

Bio sam vrlo jasan. Naravno da nece biti nikakvih ekonomskih ili drugih sankcija protiv hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Smijenio sam gospodina Jelavica i tri druga zvanicnika bas zbog toga sto nisam zelio da se Hrvati nadju u getu zvanom treci entitet, sto bi samo za posljedicu imalo ekonomsku izolaciju i siromastvo. Ukoliko bude potrebno, poduzet cu dodatne mjere kako bih to sprijecio, ali te mjere nece biti usmjerene protiv hrvatskog naroda samo protiv pojedinacnih ekstremista.

Smijenjeni duznosnici HDZ-a BiH najavili su da ce Hrvatska samouprava zazivjeti unatoc sankcijama. Sto cete poduzeti ako se to dogodi?

Poslao sam jasan signal HDZ-u da put kojim su krenuli

predstavlja jasno kršenje Dejtonskog mirovnog sporazuma. Sada HDZ treba napraviti potez i vratiti se ustavnim osnovama kojih su se kao stranka odlucili odreci. Jasno sam stavio do znanja da medjunarodna zajednica neće dozvoliti uspostavljanje bilo kakvih paralelnih struktura.

Koja je strategija medjunarodne zajednice za slucaj da Hrvatski narodni sabor ustraje u svojim odlukama, a Hrvati u BiH uistinu podrže takvu politiku?

O operativnim pitanjima ne mogu govoriti u javnosti.

HDZ radikalizira prijetnje

U krajnjem slucaju, jeste li spremni angazirati SFOR kako bi proveli svoje odluke?

Prijetnje neće doprinijeti rješavanju trenutne situacije. Upravo je vodstvo HDZ-a krenulo u pravcu radikaliziranja svojih izjava i prijetnji. Gospodin Jelavic je lično prijetio čak ratom u jednom od svojih govora. Apsolutno me ne interesira upustanje u takvu retoriku. Moja je dužnost da izađem u susret hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini. Ali mogu vam reći da cijela medjunarodna zajednica, sve članice Upravnog odbora, ostale medjunarodne organizacije i svi ostali relevantni subjekti imaju jedinstven stav po pitanju HDZ-a i zaštite Hrvata BiH.

Sto će biti s HVO-om, u slucaju da Hrvatski narodni sabor ostvari svoje najave i pokuša preuzeti nadzor nad njim?

Takozvani "Hrvatski narodni sabor" nema nikakve zakonske ovlasti u Bosni i Hercegovini i očekujem od svake institucije, naročito od institucija izvršne vlasti u zemlji, da imaju to na umu. Ukoliko bi dobili bilo kakvo naredjenje od "Hrvatskog Narodnog Sabora" moraju ga tretirati kao da im stize od privatnog lica.

Kakav rasplet događaja u HDZ-u BiH očekujete? Je li unutar te

stranke moguca daljnja radikalizacija stavova?

Gospodin Jelavic je licno u prvoj izjavi koja je uslijedila nakon moje odluke naglasio da ne namjerava uciniti nista sto bi dovelo da situacija eskalira van okvira politickog diskursa. Drzim gospodina Jelavica za rijec te podsjecam HDZ da su vec izašli iz okvira prihvatljivog.

Interesi triju naroda identicni

Ocjena je medjunarodne zajednice da Hrvatski narodni sabor predvodi skupina ljudi koja ne zeli ostvarivati opci interes BiH i Hrvata u njoj, nego eli zastititi vlastiti materijalni interes, pa i kriminal. Mozete li pruziti dokaze za te tvrdnje?

Interes hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini je identican interesima Bosnjaka i Srba u BiH. Ono sto ih interesira jeste sigurnost, njihova finansijska dobrobit, buducnost njihove djece i buducnost njihove vlastite zemlje. To su stvari koje vodstvo HDZ-a nije pokusalo rijesiti. Ili preciznije, pokusali su uspostaviti treci entitet kako bi zastitili vlastiti privilegirani polozej sacice ljudi. Jedino sredstvo njihove politicke kampanje bio je strah, jer su tvrdili da polozej Hrvata u zemlji nije ravnopravan. Ali koliko bi treci entitet bio ravnopravan za bosanske Hrvate koji ne zive u Hercegovini? Naravno, postoje dokazi za kriminalne aktivnosti odredjenih clanova HDZ-a, ali ih ne mozemo objavljivati sve dok se nase istrage ne privedu kraju, to jest istrazni i sudski organi ne zavrse svoj posao.

Ako je tako, kako objasnjavate cinjenicu da su Hrvati na proteklim opcim izborima uistinu vecinski glasali za HDZ BiH?

HDZ se oslonio na kampanju stvaranja straha i mržnje medju gradjanima Bosne i Hercegovine. Usprkos tome, moram reci da s njom nisu bas dobro prosli na izborima. Ili preciznije receno, ukoliko uporedite izborne rezultate sa rezultatima iz 1996.god., HDZ je izgubio 50 procenata svojih biraca.

Cini se da je ključni problem BiH Hrvata u tome što oni većinski podržavaju politiku koja dugoročno šteti njihovim vlastitim interesima. Kako komentirate tu tvrdnju?

Slazem se. Kao što sam prethodno rekao, podrška HDZ-u ne raste, HDZ je gubi. I jedino što sadašnje vodstvo "starog tipa" Jelavica i njegovih istomisljenika može da uradi jeste da pribjegne ekstremističkim idejama.

Odluka je na HDZ-u

Ako je tako, koje će međunarodna zajednica strategije primijeniti kako bi im, ne prelazeći granice demokratskog, ukazala na njihov vlastiti interes

Moja su vrata uvijek otvorena i bit će uvijek otvorena. A otvorena su i vrata političkih institucija. HDZ još uvijek ima mogućnost da se uključi u proces ustavne reforme u Entitetima Bosne i Hercegovine i na njima je da odluče hoće li zauzeti svoja mjesta u Domu naroda.

Većina Hrvata u BiH, a i neki političari u Hrvatskoj, tvrde da je granica demokratskog već prijedjena. Kako to komentirate?

Granicu vladavine zakona i ustavnog poretka su prekoracili gospodin Jelavić i njegovi saradnici.

Prikriveni argument osnivanju Hrvatskoga narodnog sabora, koji se neslužbeno čuje među Hrvatima BiH, jest da Hrvati u BiH imaju pravo dobiti ono što imaju i Srbi. Je li Daytonski sporazum nepravedan, što tvrdi i službena hrvatska politika?

Hrvatski narod je u potpunosti zasticen i predstavljen u Bosni i Hercegovini. Ironično je da moramo o tome razgovarati u trenutku kada se na funkciji premijera zemlje nalazi Hrvat, kada postoje mehanizmi za hrvatski narod da spriječi donošenje zakona kojim se krše njihovi interesi bilo da se radi o Domu naroda, gdje bi čak i HDZ i dalje imao većinu mjesta koja pripadaju Hrvatima, ili Ustavnim komisijama, za koje je HDZ

odbio predložiti svoje članove. Problem je tome što do sada vodstvo HDZ-a nije na odgovarajući način predstavljalo interese hrvatskog naroda. Preciznije kazano, vodje ove stranke su stavile svoje vlastite lične interese ispred interesa naroda kojeg navodno zastupaju.

Koji su institucionalni načini promjene Daytonškoga sporazuma?

Ono što se može promijeniti je Aneks 4, odnosno Ustav BiH, a za to je potrebna dvotrećinska većina u Parlamentu. Domaći politički predstavnici u Bosni i Hercegovini treba da kreiraju budućnost za svoju zemlju. To je bio moj cilj kada sam zagovarao "koncept odgovornosti".

Pohvala Hrvatskoj

Kako komentirate ulogu Hrvatske u sadašnjoj krizi u BiH?

Pozdravljam dobru saradnju sa Hrvatskom. I želio bih da iskazem pohvalu Hrvatskoj na čvrstom stavu koji je zauzela po ovom pitanju. Vlada Republike Hrvatske je zabrinuta kao i mi zbog nastale situacije i iskazala je duboko žaljenje zbog pravca kojim je krenuo HDZ. Također želim pohvaliti Vladu Hrvatske zbog saradnje sa Međunarodnim sudom za ratne zločine u Hagu.

Kako komentirate tvrdnje uglednih hrvatskih političara, poput Zdravka Tomca, da je međunarodna zajednica svojim izbornim pravilima za Dom naroda jednostrano promijenila Daytonski sporazum i Hrvate BiH dovela u neravnotežan položaj?

Izmjena pravila Privremene izborne komisije nije bila ništa drugo nego izgovor za HDZ kako bi započeo sa svojom kampanjom straha. Realnost za hrvatski narod je da postoji Dom naroda, gdje bi HDZ još uvijek imao većinu mjesta koja pripadaju Hrvatima. I kao što sam pomenuo, postoje Ustavne komisije, u koje je HDZ odbio imenovati članove. Zamislite ovo: Ustavni sud je proglasio konstitutivnost Hrvata u RS, a HDZ ne želi da

suradjuje u implementaciji te odluke – te nije zainteresovan za ustavne promjene u Federaciji na koju se stalno zale.

Drazen Budisa, predsjednik HSLS-a, snazne stranke u vladajucoj koaliciji u Hrvatskoj, jucer je iznio stranacki prijedlog promjene Daytonskoga sporazuma. Jeste li obavijesteni o tome prijedlogu, i kako ga komentirate?

Citao sam o tom prijedlogu u Globusu, ali o njemu jos uvijek nismo zvanicno obavijesteni. Doista cijenim to sto je gospodin Budisa zainteresiran za BiH, ali on bi se trebao usredotociti na promjene koje su moguće odnosno promjene putem provodjenja Odluka Ustavnog suda. Dejtonski mirovni sporazum kao takav ne moze se mijenjati niti odbaciti.

Upraznjeno mjesto hrvatskog predstavnika

Kako ce se popuniti upraznjeno mjesto hrvatskoga člana Predsjedništva BiH?

Postoji Zakon o popunjavanju upraznjenog mjesta u Predsjednistvu koji je donesen u ljeto prosle godine, u kojem je odredjena ta procedura. Zastupnicki dom BiH treba da iz svojih redova predlozi jednog člana hrvatke nacionalnosti, a odgovarajuci klub zastupnika u Domu naroda BiH mora odobriti taj predlog. Sve do tada, ovo mjesto ce ostati upraznjeno.

Vrata i dalje otvorena

Očekujete li da će se dužnosnici HDZ-a BiH vratiti u institucije sustava, i pozivate li ih na to?

Vrata nikad nisu bila zatvorena i dalje ostaju otvorena. Ja lično sam proveo sate i sate u razgovorima sa gospodinom Jelavicem, pokušavajući da ga uvjerim da zastupa interese onih koji su izabrali i njega i delegate njegove stranke u zakonske institucije. Taj poziv i dalje stoji onima koji su ostali u HDZ-u.